

HOCAM PROF. DR. ALİ İHSAN GENCER

Ali Fuat ÖRENÇ*

Hocam Prof. Dr. Ali İhsan Gencer'in 8 Şubat 2008 tarihindeki zamansız vefatı, uzun yıllar kendisinin çok yakınında bulunmam hasebiyle şahsım için ziyadesiyle sarsıcı oldu. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'nde yaklaşık 20 gün süren rahatsızlığı esnasında yaşadığımız duygu dolu anlar, acımızın daha da derinden hissedilmesine sebep oldu. Bizim için yeri asla doldurulmayacak olan Hocamıza bir kere daha Allah'tan gani gani rahmet diliyorum.

Hocamla ilk tanışmam derslerini almaya başladığım 1989 yılında oldu. Mezuniyetimin hemen ardından 1992'de Yüksek Lisans Tez danışmanım oluşu ve 1993'te Araştırma Görevlisi atanmamla birlikte başlayan uzun süreli teşriki mesâimimiz, vefatına kadar hiçbir kesintiye uğramadan devam etti. Hocamla akademik münasebetler dışında, bir evladı mesabesinde yakın olabilmem hasebiyle, kendisinin her türlü vasıf ve ilkelerini yakından izleme bahtiyarlığına da eriştim. Muhakkak ki hocamızın yetiştirdiği diğer kıymetli akademisyen ve eğitimciler gibi ben de mesleğe ve hayata dair edindiğim birçok hususiyeti geçen bu yıllara borçluyum. Zira Hocamız, dâima ülkeye hizmet edecek birey yetiştirmeyi en önemli misyonu olarak görmekteydi ve bunu da her türlü resmî ve şahsî faaliyetinin önünde tutmaktaydı.

Onaltı yılı aşan teşriki mesaimiz süresince hemen her gün Hocamızla saatleri aşan hasbîhâllerimiz olurdu. Kendisi buna özel bir önem verirdi. Zira müteveffa Hocamız, bilgiyi ve de önemlisi görgüyü etrafiyla paylaşmayı ister, bunun şartlarını da oluştururdu. Böylece, sadece bütün ömrü boyunca meşakkatini çekerek inzımam ettiği ilmî hususiyetlerinden değil, aynı sürede

* Doç. Dr., İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü; ore@istanbul.edu.tr.

edindiği faydalı hayat tecrübelerinden de etrafındakilerin yararlanmasına itina gösterirdi. Şurası rahatlıkla ifade edilebilir ki, Rahmetli Hocamızın yakınında bulunanların ilmî tecrübe kazanma ve hayatın gerçeklerini erken anlamada biraz daha avantaj kazandığı muhakkaktır.

Hocamız, ilmî çalışmada ve bireysel değerlendirmede en fazla dürüstlük üzerinde dururdu. Bu konuda asla taviz vermezdi. Dürüstlük olduktan sonra her kusurun ve eksikliğin zamanla giderilebileceğini çok sıklıkla ifade eder, bu hususta etrafındakileri dâima uyarırdı.

Hocamız, Anadolu insanı olarak tanımladığı, hayatı mücadele içinde geçen, zor şartlarda ilim yapmış veya yapmaya uğraşan, hayata elde olmayan olumsuzluklar içinde atılan eğitimcilere özel bir itina gösterir ve başarılı olanlarına da saygı duyardı. Hatta zaman zaman kendi hayat mücadelesini de bu minvalde görür, Bartın'ın köylerinde yaptığı ilkokul öğretmenliği anılarını anlatarak, zorluklara örnek gösterirdi. Sıklıkla *Anadolu insanı* olarak tarif ettiği, dürüst kimselerin istikbalinin açık olmasının önemine vurgu yapar, bu hususta kendisine düşen en ufak bir emeği dahi esirgemezdi. "*Dürüst olsunlar, yetişsinler, ülkenin bu gençlere çok ihtiyacı var*" sözcüklerini mütemadiyen kullanması bundan kaynaklanırdı.

Kendisini tanıyanların hemen tamamının ittifak edeceği üzere Hocamız, biraz da Karadenizli olması hasebiyle, haksızlığa asla tahammül edemez, sessiz kalmaz ve bir kişi hakkında olumlu veya olumsuz duygularını doğrudan o kişinin yüzüne ifade etmeyi tercih ederdi. İnançları gereği arkadan konuşmayı pek sevmezdi. Bu nedenle münasebetlerinde zaman zaman gerginlikler yaşar, ancak, kendisinin iyi niyeti ve babacanlığı çoğunlukla meseleyi tatlıya bağlamaya yeterdi.

Rahmetli Hocamız, 1995 yılından vefatına kadar aralıksız sürdürdüğü Tarih Bölümü Başkanlığı süresince, problem çözen, işin olurunu arayan, zaman zaman sertleşmekle birlikte hep mutedilde karar kılan bir yönetim anlayışını benimsemişti. Kesinlikle hiçbir konuda saplantı sahibi değildi; kaosu sevmez, bir mesele varsa onun en pratik çözümünü arar, çözüme dair her türlü tekliflere de açık olurdu. Bölüm işlerinde kendisine yaptığım asistanlık sürem boyunca, bizlerin yetişmesi için inisiyatif almamız hususunda cesaretlendirmesi, gençlere verdiği değeri göstermesi bakımından önemliydi.

Müteveffa Hocamız, kendisinin asistanlığı ve sonraki yıllarda kürsümüzde yaşanan bir takım gerginliklerin ve hocalar arasındaki tatsızlıkların bilhassa genç akademisyenlere verdiği psikolojik zararların bilincinde olduğundan, mümkün olduğunca bizleri bu gibi olumsuzluklardan uzak tutmaya çalışırdı. Dahası, diğer kürsülerde hatta farklı bölümlerdeki birçok tatsızlığın giderilmesi için Hocamızın nasıl gayret sarf ettiğine sıklıkla şahit oldum.

Hocamız, muhakkak yabancı bir lisanda iyi olmanın gerekliliğini bizlere anlatırken, kendisinin Fransa'ya bilgi ve görgüsünü artırmak için gönderildiği bir yılın maceralı hikâyesini örnek gösterirdi. Burada sadece ilmi yeteneklerini geliştirmekle kalmamış, Avrupalıların bizlere bakış kriterleri yanı sıra, bilhassa Afrika ülkeleri başta olmak üzere dünyanın pek çok ülkesinden kişilerle sağladığı dostluklardan edindiği kıymetli tecrübeleri de bizlere aktarırdı.

Rahmetli Hocamız, okuduğu veya adını öğrendiği bir kitabı, aradan yıllar geçmiş olsa da asla unutmadığından, muazzam bir kitap bilgisine sahipti. Bir de Seyfettin ÖZEGE gibi kitap üstatları ile sahaflarla yakın ahbab oluşu, bu özelliğini daha da perçinlemişti. İlmî çalışmalar esnasında arşivlerde orijinal belge araştırmasına önem vermekle birlikte, muhakkak surette konu ile alakalı kitapların gerekli ciddiyetle okunmasına önem verirdi. Bizleri sıklıkla arşiv belgeleri içinde boğulmamamız ve bir denge kurmamız hususunda uyarırdı.

Rahmetli Hocamızın hayatında Türk denizcilik tarihi alanındaki çalışmalar çok özel bir yer tutmaktaydı. Hocamız Bahriye kökenli önemli deniz tarihçileriyle bizzat tanışma imkanı da bulduğundan, kaleme aldığı eserler yakındönem deniz teşkilatımız bakımından zamanını aşan bir öneme sahiptir. Bizleri de bu alana sevk etmesi, ilmi terakkimiz için her türlü desteği sağlaması bizler için ayrı bir şans olmuştur.

Merhum Hocamızın hayatında Atatürk'ün çok özel bir yeri vardı. Atatürk ve yakın çevresi ile Kurtuluş Savaşı hakkındaki yazıları, yaptırdığı tezler dışında, bir kısmı kitaplarda tesadüf edilmeyen çok kıymetli anekdotları, özel sohbetlerimizde öğrenme imkânı bulmamız, bizler için bulunmaz bir şans olmuştur.

Vatan ve millet sevgisini bütün belliginde yaşayan Hocamız, bizlerin de aynı duyguları paylaşmasında teşvik edici olurdu. Anadolu medeniyetine, bu ülke insanının üstün vasıflarına sıklıkla vurgu yapar, bu vatan için ne yapılırsa az olacağını söylerdi. Müslüman-Türk dünyasının bütün sorunlarını yüreğinde hissedirdi. Türki cumhuriyetlerdeki gelişmeleri çok yakından izler, Balkanlar,

Kafkasya, Ortadoğu ve Afrika'daki soydaş ve dindaşlarımız hakkında bilgi edinmeye önem verirdi. Oralardan gelen araştırmacılarla yakından ilgilenir, bizlere de tavsiyede bulunurdu. Bütün bunlar dışında Rahmetli Hocamızın şahsi nedenlerden dolayı Arnavutlar ve Tatarlarla ilgili özel hisleri de mevcuttu.

Rahmetli Hocamız ailesine çok düşküdü. Bilhassa anne-babasına olan sevgisini göstermekten çekinmez, fırsat bulduğu her an onları ziyaret için Bartın'a gider, gidemediğinde çok sıklıkla onları arardı. Anne-Babası ile konuşmalarını yöresel Bartın ağzı ile yapması, telefonu kapattıktan sonra bize dönerek tekrar ilmi ağırlıktaki konuşmasını sürdürmesi bizleri şaşırtırdı. Hocamız, onu tanıyan birçok kimsenin biraz tatlı-sert mizacından dolayı tahmin edemeyeceği derecede evine bağlıydı. Hatta 2000'li yılların başında cep telefonu yaygınlaşırken, uzun süre edinmeyi istememiş, "*beni arayan rahat bulur, ya Fakülteyim ya da muhakkak evde*" diyerek bu hususiyetini açığa vurmuştu. Aile saadetinin ne kadar önemli olduğu, başarılı olunmak isteniyorsa muhakkak bir huzur zeminin sağlanması gerektiğini bizlere anlatır, kendi tecrübelerinden örnekler verirdi.

Hocamız, gençliğinde amatör olarak da ilgilendiği futbolu çok severdi. İyi bir Beşiktaşlıydı. Pazartesi günleri eğer ortam uygun düşer ve Fenerbahçe mağlup olmuşsa ilk olarak usturuplu bir hafta sonu kritiği yapardı. Beşiktaş'ın mağlubiyetlerinde konunun açılması için öğle saatlerini beklememiz gerekirdi.

Hocamız hayırseverdi. Bağış yapmayı ve dua almayı çok severdi. Hastanelerde birçok kişinin sorunlarını çözmek için harcadığı zamanların bizzat şahidiyim. Tıp Fakültesinde tanıdığı fazla olduğundan bu husustaki yardım talepleri sıklıkla gelir, hocamız da hiçbirini geri çevirmek istemezdi. Sadece insanların değil kapısında beslediği kedilerin dahi sağlık sorunlarıyla alakadar olmayı kendisine vazife edinmişti.

Rahmetli Hocamızla yaşanan onca yılları ve ona olan hislerimi bu kısa satırlarla anlatabilmem elbette mümkün değil. Zamansız kaybedişimizin acısı halen taze ve gün geçtikçe daha da derinleşirken, ona olan özlemimiz artarken, kendisinin çok önem verdiği bir kelime ile satırlarımı sonlandırmak isterim: Saygıdeğer Hocam, bize öğrettiğiniz her şey için "Allah sizden razı olsun". Gözünüz arkada kalmayın, sizi unutmayacağız ve dâima size layık olmanın gayreti içinde olacağız.

Hocam, mekânın cennet, makamın muallâ olsun.